A row of flags on poles against a light blue sky. The flags are of various colors and designs, including some with stars and stripes. The text is overlaid on the center of the image.

***ТЕМА 4. СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ У ПРАВІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ***

Зміст лекції:

- 1. Історія формування та структура Суду ЄС*
- 2. Статус суддів і генеральних адвокатів*
- 3. Правова природа практики Суду ЄС*
- 4. Компетенція Суду ЄС*
- 5. Процедура розгляду справ*

Джерела:

1. [Договір про ЄС](#)
2. [Договір про функціонування ЄС](#)
3. [Протокол № 3](#)
4. [Справа Da Costa](#)
5. Справа ICC227
6. [Справа 283/81 CILFIT](#)
7. Справа C-386/96P, Dreyfus
8. Справа 60/81 IBM
9. Справа 314/85 Foto Frost

The image shows the flag of the European Union, which is a blue field with twelve five-pointed gold stars arranged in a circle. The flag is waving on a white flagpole against a clear blue sky. The text is overlaid on the lower portion of the flag.

ІСТОРИЯ ФОРМУВАННЯ ТА СТРУКТУРА СУДУ ЄС

1952 (Паризькі угоди)

- *Створення Суду ЄОВС*

1957 (Римські угоди)

- *Поширення компетенції Суду ЄОВС на Євроатом та ЄЕС*

1988

- *Виділення у складі Суду ЄС Суду Першої інстанції*

2001 рік (Ніццькі угоди)

- *Завершення формування триланкової системи судів*

Структура суду ЄС

Суд ЄС (Суд правосуддя)

Загальний суд (суд першої інстанції, суд загальної юрисдикції)

Спеціалізовані суди

The image shows the flag of the European Union, which is a blue field with twelve five-pointed gold stars arranged in a circle. The flag is waving on a white flagpole against a clear, light blue sky. The text is overlaid on the lower portion of the flag.

СТАТУС СУДДІВ І ГЕНЕРАЛЬНИХ АДВОКАТІВ

Формування суддівського корпусу

Судді і генеральні адвокати Суду, судді загального суду і Трибуналу цивільної служби

Призначаються урядами держав-членів ЄС

Судді спеціалізованих трибуналів

**Призначаються одностайним рішенням
Ради ЄС**

Суд правосуддя

28 суддів, 11 Генеральних адвокатів

Суд першої інстанції

47 суддів (з 2019 – 56 суддів)

Риси статусу судді Суду ЄС

Особа, чия незалежність не викликає сумнівів,

Особа, яка відповідає кваліфікаційним вимогам, необхідним для призначення на вищі судові посади в своїй державі, або є загальновизнаним фахівцем у галузі права.

Володіє імунітетом від юрисдикції

Не може займатися будь-якою професійною діяльністю, присутковою або неприсутковою

може бути звільнений з посади або позбавлений права на пенсію, якщо вже не відповідає необхідним вимогам або не виконує зобов'язань, що впливають з його посади

Голова суду обирається на три роки з правом переобрання

Koen Lenaerts

Born 1954; lic. iuris, Ph.D. in Law (Katholieke Universiteit Leuven); Master of Laws, Master in Public Administration (Harvard University); Lecturer (1979-83), subsequently Professor of European Law, Katholieke Universiteit Leuven (since 1983); Legal Secretary at the Court of Justice (1984-85); Professor at the College of Europe, Bruges (1984-89); member of the Brussels Bar (1986-89); Visiting Professor at the Harvard Law School (1989); Judge at the Court of First Instance of the European Communities from 25 September 1989 to 6 October 2003; Judge at the Court of Justice since 7 October 2003; Vice-President of the Court of Justice from 9 October 2012 to 7 October 2015; President of the Court of Justice since 8 October 2015.

Marc Jaeger

Born 1954; law degree from the Robert Schuman University of Strasbourg; studied at the College of Europe; admitted to the Luxembourg Bar (1981); attaché de justice delegated to the office of the Public Attorney of Luxembourg (1983); Judge at the Luxembourg District Court (1984); Legal Secretary at the Court of Justice of the European Communities (1986-96); President of the Institut Universitaire International Luxembourg (IUIL); Judge at the General Court since 11 July 1996; President of the General Court since 17 September 2007.

Засідання суду

***Колегії (3 або
5 суддів)***

***Одноосібний
суддя***

***Велика
колегія (11
суддів)***

***Пленум суддів
- повний
склад суду***

ПРАВОВА ПРИРОДА ПРАКТИКИ СУДУ ЄС

**Характерні
рис
правової
природи
практики
Суду ЄС**

- **Формально не належить до джерел права ЄС**
- **Існує встановлене право прецедентів (*la jurisprudence constante*)**
- **Високе значення тлумачень права (доктрина «*acte clair*»)**

Справа CILFIT

- *Не дивлячись на те, що Договір безумовно вимагає від судів держав-членів, рішення яких не підлягають оскарженню згідно з національним правом, звертатися до Суду ЄС із запитом щодо будь-якого питання щодо тлумачення права спільнот ...* факт наявності тлумачення норм права ЄС, що міститься в уже винесених рішеннях Суду ЄС, позбавляє зазначений вище обов'язок юридичної мети і значення, що має місце лише в тому випадку, коли питання, передане на розгляд Суду ЄС, містить обставини ідентичні тим, які вказані Судом ЄС в раніше винесеному рішенні

Значення практики Суду ЄС:

• Утвердження та поглиблення євроінтеграції за відсутності відповідних положень в установчих договорах;

• Забезпечення уніфікованого застосування законодавства ЄС;

• Формування системи принципів права ЄС.

КОМПЕТЕНЦІЯ СУДУ ЄС

•адміністративний суд
(питання правомірності
дій або незаконного
невиконання органами ЄС
дій),

•дисциплінарний суд
(позови службовців ЄС до
Співтовариств),

•конституційний суд
(вирішення спорів між
органами ЄС і державами-
учасниками, між самими
органами ЄС, а також
забезпечення однаковості
в застосуванні первинного
і вторинного права),

•суд у цивільних справах
(розгляд питань
відшкодування шкоди
Співтовариствами).

**Суд
ЄС**

Провадження у справах про порушення договорів

Позивачі:

- Комісія
- держава-учасник
- Європейський центральний банк

Позов є обґрунтованим, якщо:

- якщо вказані Комісією або державою-учасником факти підтверджені,
- оскаржуване діяння законно інкриміноване відповідачу
- з цього діяння випливає порушення положень права ЄС

Позов про нікчемність

Непривілейований позивач може оскаржити рішення, якщо:

рішення, адресоване до нього;

рішення у формі регламенту;

рішення, адресоване до іншої особи, якщо воно безпосередньо та персонально стосується позивача

справа C- 386/96P, Dreyfus

- *Для того, щоб вважатися таким, що безпосередньо стосується певної особи, акт повинен безпосередньо впливати на правове становище особи і не надавати розпоряджень з імплементації відповідальним адресатам таких актів. При цьому реалізація заходів є автоматичною і впливає з норм Спільноти без застосування проміжних правил*

Підстави оскарження:

• відсутність повноважень на його прийняття,

• порушення істотних процедурних норм,

• порушення Договору про Союз або прийнятих для його застосування норм

зловживання повноваженнями.

Об'єкт оскарження:

акти Ради ЄС, Комісії, Європарламенту і ЄЦБ

Позов про бездіяльність

Відповідачі:

- **Європарламент, Рада ЄС або Комісія, а також ЄЦБ**

Позивачі:

- **держава-учасник або орган ЄС, а також фізична та юридична особа**

**Важливе дотримання
досудової процедури**

Підстави позову:

- **якщо орган ЄС - відповідач, не дотримуючись передбаченого первинним або вторинним правом обов'язком діяти, утримується від дій щодо прийняття рішення або не адресує індивідуальний правовий акт щодо фізичної або юридичної особи**

Відповідальність Союзу

Договірна

Національне право або відповідний контракт

Вирішується національним судом або Судом ЄС, що діє як міжнародний комерційний арбітраж

Позадовірна

Суд ЄС

Елементи позадоговірної відповідальності

наявність неправомірних дій чи бездіяльності інституту або службовця ЄС;

наявність шкоди (збитків) у позивача;

причинно-наслідковий зв'язок між діями інститутів (службовців) ЄС та збитками, яких зазнав індивід

Позов про відшкодування шкоди

Позивач:

- *фізична або юридична особа, а також об'єднання, яке не є юридичною особою*

Відповідачем за позовами даної категорії може бути тільки Союз

Підстава позову:

- *якщо орган ЄС (в тому числі ЄЦБ) або службовець Товариства при виконанні службових обов'язків порушив правову норму, що служить захисту постраждалого (адміністративне порушення), будь-яку правову норму більш високої сили, яка служить захисту окремої особи (нормативне порушення), і тим самим безпосередньо заподіяв шкоду позивачу*

Преюдиціальне провадження

Право звернення -
будь-який суд
держави-учасниці

Підстава звернення:

- тлумачення первинного права
- питання дійсності вторинного права

Не може бути
предметом розгляду
тлумачення
національного права,
відповідність
внутрішньодержавних
заходів праву ЄС

Національний суд

*Рішення підлягають
оскарженню*

*Рішення не підлягають
оскарженню*

*Звернення на розсуд
суду*

Обов'язкове звернення

**29/68 Milch-
Справа Fett-
Eierkontor
GmbH v.
Hauptzollamt
Saarbrücken**

- висновки Суду ЄС «обов'язкові для суду, що розглядає справу, щодо якої приймається рішення»

101/89 Kaefer and Procacci v. French State (1990) ECR I-4670 at 4670, C-260/90 Leplat . Territory of French Polinesia (1992)

• **Поняття «суду країн-членів ЄС»**

Vorringham and Humphreys v. Lloyds Bank Ltd. (1980) 1 CMLR 293 at 308(per Lord Denning, M.R

• **Спеціальний трибунал**

61/65 Vaassen v. Bestuur van het Beamtenfonds voor het Mijnbedrijf

• **Суди, створені не державою**

Способи тлумачення

буквальне,

історичне,

контекстуальне,

*систематичне
(системне),*

*телеологічне
тлумачення*

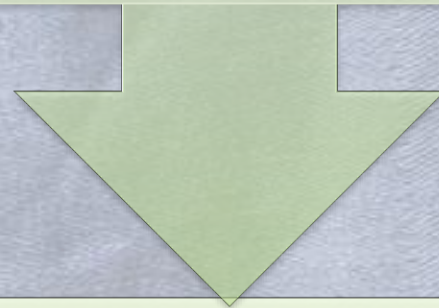

The image shows the flag of the European Union, which is a blue field with twelve five-pointed gold stars arranged in a circle. The flag is waving on a white flagpole against a clear, light blue sky. The text 'ПРОЦЕДУРА РОЗГЛЯДУ СПРАВ' is overlaid on the bottom right portion of the flag.

ПРОЦЕДУРА РОЗГЛЯДУ СПРАВ

Письмова частина

повідомлення Сторін, установ Союзу

Усна частина

***виголошення доповіді судді-
доповідача,***

***слухання представників
Сторін, адвокатів,
Генеральних адвокатів,
свідків, експертів***

винесення рішення

Додаткові процедури

*прискорена
процедура*

*термінова
процедура*

***Сторони можуть бути представлені в суді
виключно через своїх представників, радників та
адвокатів***

Слухання є публічними

Нарада суддів є таємною

***Держави-члени, інститути Союзу та інші особи,
які вступили в спори, що розглядаються Судом,
визнаються додатковими сторонами у справі***

© Славко А.С., 2017